

ΟΜΙΛΙΑ κ. ΜΑΚΗ ΜΑΤΣΑ

**Τελετή απονομής του τίτλου του «Δικαίου των Εθνών»
ΔΕΥΤΕΡΑ 15 Φεβρουαρίου 2016, Αθήνα – Μουσείο Ακρόπολης, 7 μ.μ.15**

Γεννήθηκα στην Αθήνα από μια μεσοαστική οικογένεια.

Γονείς μου ο Μίνως και η Μαργαρίτα.

Τα πρώτα τρία χρόνια της ζωής μου κύλησαν ήρεμα κι ευτυχισμένα μέχρι την στιγμή που βρέθηκα στην αγκαλιά της μάνας μου, που αυτή τη φορά όμως δεν μου τραγουδάγε .

Έκλαιγε με λυγμούς την ώρα που κλείδωνε την εξώπορτα του σπιτιού με μια βαλίτσα στο χέρι για να μπούμε βιαστικά, σ' ένα αυτοκίνητο που μας περίμενε απ' έξω.

Η Γερμανική κατοχή είχε ξεσπάσει.

Κι εμείς σαν Εβραίοι κινδυνεύαμε περισσότερο απ' οποιοδήποτε.

Γι αυτό έπρεπε να φυγαδευτούμε μακριά από την Αθήνα.

Η οικογένεια Μάτσα είχε αλλάξει πλέον όνομα με ψεύτικες ταυτότητες που με γενναιότητα μας είχε εφοδιάσει ο αείμνηστος Αρχηγός της Αστυνομίας Άγγελος Έβερετ.

Ήμασταν πια οικογένεια Κωνσταντίνου Παπαδόπουλου.

Η πιστή γραμματέας του πατέρα μου Πιπίτσα Παπαοικονόμου είχε φροντίσει για τα πάντα. Σε πρώτη αποστολή είχε φυγαδεύσει τον πατέρα μου και τον παππού μου σ' ένα ορεινό χωριό κοντά στο Καρπενήσι, το Δίκαστρο.

Και τώρα μετά από την συνθηματική ειδοποίηση του πατέρα μου φεύγαμε και μείς φορτωμένοι σ' ένα καμιόνι.

Το ταξίδι μέχρι το Δίκαστρο κράτησε τρεις ολόκληρες μέρες κι αν κάτι μου έχει μείνει βαθειά χαραγμένο στην μνήμη μου είναι τα μπλόκα των Γερμανών που μας σταματούσαν κάθε τόσο για έλεγχο . Πατίρ πατίρ ούρλιαζαν.

Κι εμείς τους δείχναμε τις ψεύτικες ταυτότητες.

Ήταν σούρουπο όταν το φορτηγό μας ξεφόρτωσε κατάκοπους και εξαντλημένους στην μικρή πλατεία του Δικαστρου.

Αυτό είναι το σπίτι των Βλάχων μας είπε κάποιος περαστικός που τον ρωτήσαμε.

Λίγα μέτρα πιο κάτω συναντήσαμε τον πατέρα μου και όλοι μαζί αγκαλιασμένοι προχωράμε για το σπίτι της οικογένειας Βλάχου που επρόκειτο να μας φιλοξενήσει.

Ποτέ δεν θα ξεχάσω την φιλοξενία του Γιώργου και της Αθηνάς Βλάχου.

Ποτέ δεν θα ξεχάσω την αγάπη που μας έδειξαν και την ζεστασιά τους.

Εγώ προσωπικά είχα γίνει φίλος με την κόρη τους την Ρηνιώ όπως την φωνάζαμε.

Μαζί παίζαμε, τρώγαμε αλλά με κατσάδιαζε και καμιά φορά με εκείνο το χαρακτηριστικό «**Μάκη σου λέω**» όταν έκανα καμιά αταξία.

Είχαμε γίνει μια μεγάλη οικογένεια.

Στο φιλόξενο σπίτι των Βλάχων ζήσαμε περίπου 1 ½ χρόνο.

Γύρω όμως στα μέσα του 1944 μάθαμε πως οι Γερμανοί ανεβαίνουν προς τα βορινά χωριά, οπότε αναγκαστήκαμε να εγκαταλείψουμε το όμορφο Δίκαστρο για να κατευθυνθούμε σε ασφαλέστερα μέρη.

Από εκείνη όμως την ημέρα αρχίζει μια πραγματική κόλαση που κράτησε εβδομάδες.

Πεζοί ξεκινήσαμε προς βορειότερες κατευθύνσεις.

Μπροστά οι μεγάλοι, πίσω οι νεώτεροι και τα παιδιά, δύο τρία μουλάρια με τα απαραίτητα τρόφιμα και νερό και ο παπάς του Δίκαστρου να προπορεύεται ψέλλνοντας και τραγουδώντας για να δίνει κουράγιο.

Έχω πολλές αναμνήσεις χαραγμένες στην μνήμη μου από τις ατέλειωτες μέρες της πεζοπορίας.

Δυο όμως περιστατικά σίγουρα θα τα πάρω μαζί μου.

Τα παπούτσια του πατέρα μου, που είχαν λιώσει από το νερό και τα χρώματα περνώντας τον Σπερχειό με τα πόδια τα είχε δέσει με επιδέσμους για να μην μείνει ξυπόλητος.

Κι ακόμα. Η φιγούρα ενός παπά που με πλησίασε στο δρόμο και μου έβαλε στα χέρια ένα καρβέλι ψωμί λέγοντας μου «Αυτό είναι για σένα παιδί μου».

Τελικά φτάσαμε στη Λαμία. Άλλοι άρρωστοι, άλλοι σχεδόν ξυπόλητοι, όλοι πάντως κατάκοποι. Δύσκολο να βρεθεί τροφή και κατάλυμα για όλους μας. Κανένας δεν πίστευε ότι φθάσαμε με τα πόδια μέχρι την Λαμία.

Η τύχη όμως μετά από λίγες μέρες αυτή τη φορά θέλησε να μας ευνοήσει.

Ένα βράδυ ξαφνικά οι καμπάνες των εκκλησιών άρχισαν να χτυπούν χαρμόσυνα ενώ η φήμη ότι ο Χίτλερ έπεσε άρχισε να κυκλοφορεί σ' όλη την πόλη.

Μείναμε ξάγρυπνοι όλοι την νύχτα αλλά το πρωί μάθαμε ότι η φήμη ήταν αληθινή.

Σε λίγες μέρες τα Βρετανικά καμιόνια έφτασαν στη Λαμία.

Όταν τους είπαμε ότι είμαστε καταδιωκόμενοι Εβραίοι από την Αθήνα μας φόρτωσαν αμέσως σένα καμιόνι μαζί με άλλους και μας γύρισαν στην Αθήνα.

Εκεί παντελώς κατεστραμμένοι και αδέκαροι αρχίσαμε ένα νέο αγώνα σκληρής επιβίωσης και αναδημιουργίας.

Πενήντα χρόνια αργότερα.

Βρίσκομαι σε μια έκθεση βιβλίου στο Ζάππειο και βλέπω μια κυρία περίπου στην ηλικία μου να με κοιτάζει επίμονα.

Με χαιρέτησε και με ρώτησε αν με λένε Μάκη Μάτσα, κι όταν της απάντησα καταφατικά έπεσε στην αγκαλιά μου αναφωνώντας «Μάκη σου λέω».

Πριν καλά-καλά συνειδητοποιήσω τι μου συνέβαινε μου λέει: «Είμαι η Ρηνιώ η κόρη του Γιώργου Βλάχου».

Μπορείτε να φανταστείτε τη συγκίνηση μας κατέλαβε.

Η παιδική μου φίλη, που είχε εν τω μεταξύ παντρευτεί και εργαζόταν με τον σύζυγο της Γιώργο Ραγιά στις εκδόσεις «ΜΕΛΙΣΣΑ», ήταν πάλι μετά από 50 ολόκληρα χρόνια κοντά μου.

Το πρώτο πράγμα που της ζήτησα ήταν να επισκεφτούμε το ορεινό Δίκαστρο για να ξαναδώ το σπίτι όπου έζησα τα χρόνια της κατοχής.

Αμέσως οργανώσαμε την ανάβαση μας στο Δίκαστρο μαζί και με τον αδελφό της Δημήτρη, διαπρεπή καθηγητή στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Εκεί έμαθα από την Ειρήνη ότι ο πατέρας της, Γιώργος Βλάχος είχε καταδικαστεί σε θάνατο, αλλά μετά από χρόνια γλύτωσε την εκτέλεση και εξορίστηκε στην Ικαρία, ενώ η μητέρα της Αθηνά έμεινε για πολλά χρόνια στη φυλακή.

Η αδελφή της Ειρήνης, η Σοφία, την οποία δεν είχα γνωρίσει γιατί εκείνη την εποχή ήταν αντάρτισσα, είχε διακριθεί για την αντιστασιακή της δράση και μάλιστα την αναφέρει στο βιβλίο του «Η ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥ ΧΙΤΛΕΡ» ο σπουδαίος συγγραφέας Μαρκ Μαζάουερ.

Μόνο τότε κατάλαβα γιατί παρά τις προσπάθειες μας να ξαναβρούμε μετά την απελευθέρωση έστω και έναν από την οικογένεια Βλάχου δεν το είχαμε κατορθώσει.

Τότε κατάλαβα γιατί τα ίχνη τους είχα παντελώς χαθεί.

Αυτούς λοιπόν τους εξαιρετους επιζώντες της οικογένειας **Βλάχου**, την **Ειρήνη Βλάχου Ραγιά**, τον Δημήτρη, τον Κωνσταντίνο, τη Στέλλα και τη Σταυρούλα μετά από αίτησή μου στο Yad Vashem και την εξονυχιστική έρευνα και επαλήθευση των γεγονότων, το Κράτος του Ισραήλ τους τιμά με την ύψιστη διάκριση που δίδετε σε ξένο πολίτη και με το βραβείο του «**Δικαίου των**

Εθνών». Μια τιμή που τους γίνεται για την ανθρωπιά που πρόσφεραν σε μια Εβραϊκή οικογένεια σώζοντας την από την λαίλαπα της Ναζιστικής Κατοχής.

Σας ευχαριστώ θερμά όλους απ' την ψυχή μου.

